

Δὲ γνωρίζω ἀπὸ θρησκείας,
Δὲ μονιάζω μὲ θεούς,
Γνωριμιά μου ἐσὺ καὶ πίστη
Πῆρα ἀράδα τὸν ναούς,

Γύνωσα τὸ εἰκονοστάσι
Βέβηλα καὶ τὸ βωμό,
Δείψαν ἄγρια, τίμια Εὐλά,
Κάθε πρόσφορο ἱερό,

Δισκοπότηρα, λαμπάδες,
Μοσκολίβανα, μὲ μιᾶς
Ὅλα σᾶρξιζα, σὰν ἄνθια,
Γιὰ νὰ τὰ πατῶς!

...Εἶπα, κι ἄκουσες, καὶ γέρνεις...
Τρισσαλλοιά μου! τρισσαλλοιά!
Στὸ σκολεῖο τῆς ἀγκαλιᾶς σου
Μ' ὅλα τὰ φιλιά!

Περδικόστηθη Τσιγγάνα,
Ὅ μινεῦτρα ποῦ μιλεῖς
Τὰ μεσάνυχτα πρὸς τᾶστρα
Γλῶσσα προσταγῆς!

Στὰ μεσιὰ τὰ νικηφόρα
Στήθια σου ἡδὺρα μοναχά
Τῆς γυναίκας τὴν ἀπάτη
Καὶ τῆς σάρκας τὴ σκληριά,

Κι ἀχαμνὴ πλανεύτρα ἀγάπη
Κ' ἓνα ἀρρωστημένο φῶς
Καὶ τὸ λίγωμα ποῦ λύνει
Τὸ κορμὶ τοῦ καθενός.

Κι ἂν γρικῶσα νὰ σαλεύῃ
Κάπου κάτω σὰ φτερό,
Με τάντρεϊκια σου τὰ χέρια
Σύντριψες καὶ τὸ φτερό.

Ὅ ποῦ ἀγνάντια καὶ μακρυνά μου
Τὰ μεσάνυχτα μιλεῖς
Πρὸς τᾶστέρια, πρὸς τὰ πάντα
Γλῶσσα προσταγῆς,

Κι ὄντας μέσ' στὴν ἀγκαλιά σου
Σφιγχοκλής με ἐρωτική,

Ὅ γυναῖκα ἐσὺ σὰν δίδες,
Ψεύτρα, σκλάβρα, ποιά εἶσ' ἐσύ;

Ὅ, τι ἂν εἶσαι, δὲν πεθαίνω,
Πέφτω ἐδῶ καὶ βγαίνω ἀλλοῦ,
Καὶ τὸ μνήμα ἔχει γιὰ μένα
Πόρτα λυτρωμοῦ.

1899, 1905

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΠΡΟΚΟΠΗ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ *

Πολλοὶ γράφουν καὶ πολλὰ γράφονται στὴ φιλολογία τοῦ κόσμου· πολλές ἰδέες περαστικές, παραπολλές γνώμες σφαλμένες, μερικὲς ἀληθινὲς καὶ πότε καὶ πότε ἓνα ὠραῖο ἔργο.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, Θάμος, κατὰ τὸ ρητὸ τοῦ Πλάτωνα (Φαῖδρος κεφ. 49), μέσα στὴ βαθεῖα ἀρχαιότητα φαντάζονταν μὲ φόβο, τί μεγάλη βλάβη θὰ φέρῃ στὴν ἀθρωπότητα τὸ γράψιμο, ἀδυνατίζοντας τὸ μνημονικὸ τῆς, ξεσυνειθίζοντας τὴν ἀπὸ τὸ νὰ σκέφτονται οἱ ἴδιοι οἱ ἄνθρωποι καὶ μαθαίνοντας τοὺς μάλλον μὲ ὅ,τι ἄλλοι στοχάζονται γιὰ τὴ γνώση παρὰ μὲ τὴν ἴδια τὴ γνώση.

Σ' ἐμᾶς, ὅπως πρέπει γράφουμε ἄκριτὰ λίγο, μὰ ὅλο γράφουν ὅπωςδὴποτε, καὶ μπερδεύει νὰ μὴ τῷ ὁρῇ κανεὶς περιττὸ νὰ ρωτῆζουμε γενικώτερα· γιατί γράφουμε;

Γράφουμε γιὰ νὰ σκορπίζουμε μιὰ ἰδέα μακρύτερα παρ' ὅσο τὴ φέρνουν οἱ λέξεις. Οἱ λέξεις δὲν τραβοῦνε μακριά, οὔτε σὲ καιρὸ οὔτε σὲ χῶρο. Εἰπωμένη τώρα, σθῆται ὕστερα, ἄκουσμένη ἐδῶ, χάνεται ἐκεῖ. Καμιά φορὰ τὴν πιάνει ἐκεῖνος ποὺ τάκουσε καὶ τὴ βάνει στὸ νοῦ του, τὴ φέρνει μάλιστα ἀπὸ τόπο σὲ τόπο. Μὰ πάντα δὲν εἶναι πικὴ ἡ λέξη τοῦ πρώτου· ἡ ἀνάμνηση δὲν ἔχει πίστη· ἡ λέξη ποὺ τὴ φέρνει ἄλλος, δὲν εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ ρήτορα, παρὰ ἡ φωνὴ ἐκείνου ποὺ τὸ παραδίδει.

Γιὰ τοῦτο, ὁ περαστικὸς φτόγγος πασιζεὶ νὰ μεταμορφώνεται σὲ στάσιμον γραμμικόν, καὶ ἡ ἰδέα ἔτσι ἐνσχυρμένη βγαίνει ἀπὸ τὰ σύνορα τοῦ χώρου καὶ

(*) Ἄρθρο τοῦ Ρουμάνου καθηγητῆ Titu Maiorescu, μεταφρασμένο Ῥωμαῖκα ἀπὸ τὸν κ. Karl Dieterich.

τοῦ καιροῦ καὶ πολεμάει νὰ διαπεράσῃ τὴν ἔκτασιν τῶν τόπων καὶ τὸ μέλλον τῶν καιρῶν.

Μὰ ποιὲς ἰδέες ἀξίζουν αὐτὴ τὴ μεταμόρφωση; Ποιὸ αἶσθημα μπορεῖ νὰ εἶναι προωρισμένο νὰ βγῇ ἀποπέρα ἀπὸ τὰ σύνορα τὰ πιδ φυτικά στὴν ἀπλὴ φωνὴ καὶ νὰ διασκορπιστῇ ἀνάμεσα σ' ὁλόκληρο λαόν, ἴσως σ' ὅλον τὸν κόσμον, ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ;

Μόνον ἐκεῖνες οἱ ἰδέες καὶ ἐκεῖνα τὰ αἰσθήματα, ποὺ μὲ τὸ περιεχόμενό τους καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια τοὺς πηγὴ ἐσηκώθηκαν παραπέρα ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀτόμου καὶ βρῆκαν στὸ κεφάλι τοῦ γονιοῦ τοὺς τὴν πληθώρα ἐκείνη τῆς σύλληψης ποὺ τοὺς δίνουν ἀξία παγκόσμια.

Ὅτε ὁ σκοπὸς νὰ φτάσῃ σ' ἓνα ἀτομικὸ συμφέρον μὲ τὸ γράψιμο, οὔτε ἡ ματαιοδοξία νὰ βλέπῃ τὸν ἑαυτὸν περασμένο ἀνάμεσα στοὺς συγγραφικούς, οὔτε ἡ φιλοδοξία νὰ ξεπεράσῃ τοὺς ἄλλους—αὐτὰ τὰ προσωπικὰ συμφέροντα δὲ σοὺ δίνουν τὸ δικαίωμα νὰ μπῇ στὴ φιλολογία, παρὰ μόνον ὁ ἐνθουσιασμός ὁ ἀπρόσωπος γιὰ κείνο ποὺ ξέρεις πῶς εἶναι ἀληθινὸ στὸ νοῦ σου, καὶ γιὰ κείνο ποὺ νοιώθεις πῶς εἶναι ὠραῖο στὴ φαντασία σου· μόνον τοῦτο βάζει στὸ μέτωπό σου τὸ σημεῖον τῶν διαλεγμένων. Καὶ ἂν ἓνας νέος πῶχει μεγαλὸ καὶ καρδιά, μὰ ποὺ ἀμφισβallest ἀλόγη γιὰ τὸν ἑαυτὸν του, θὰ μᾶς ρωτῆξῃ, «Ἀπὸ ποῦ νὰ γνωρίσῃ κανεὶς, ἂν εἶμαι καὶ ἐγὼ ἀπὸ τοὺς διαλεγμένους;» ὅποτε θὰ τοῦ ἀπαντήσω ἐπαναλαμβάνοντας ἓνα ἀπορριμτὸ ποὺ τὸν ἔλεγον ἄλλοτε· «Ἐκεῖνος ἔχει τὸν προσορισμό, ποὺ στὴ στιγμὴ τῆς ἐργασίας ξεχάει τὸν ἑαυτὸν του».

Γιατί, ἐκεῖνο ποὺ ἀποδίδει τέτοιους ἀνθρώπους ἄλλως τε ἐξυπνοὺς, νὰ βλέπουν καλὰ, νὰ σκέφτονται ἀληθινὰ καὶ νὰ γράφουν ὠραῖα, καὶ ἐκεῖνο ποὺ τοὺς ἀναγκάζει νὰ μένουν ἡδένα μέτριοι, εἶναι ἴσια ἴσια ὁ περιορισμὸς στὴν προσωπικότητά τους μὲ συμφέρον ἀποκλειστικὰ ἀτομικόν. «Διὰ μέσον τῆς καταχρῆσ τοῦ ἐγωτισμοῦ δὲν περνᾷ τὸ φῶς τῆς ἀλήθειας μήτε ἡ ζέση τοῦ ὠραίου». Ἔτσι λοιπὸν ὁ ἀπρόσωπος ἐνθουσιασμός—ἰδοὺ τὸ χαρακτηριστικὸ γνώρισμα τῶν διαλεγμένων!

Ἄν βάλουμε κτὸ τὸ μέτρο, θὰ δεῦμε, πῶς τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς καθημερινῆς φιλολογικῆς οὔτε ἀξίζει νὰ ὑπάρχῃ οὔτε μπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ. Κι ἂν φαίνεται νὰ γίνῃ, σήμερα κύριο θὰ δῆς, πῶς δὲν εἶναι καὶ μένει σὰν νὰ μὴν ἦταν ποτέ.

Ἄς στενέψουμε λοιπὸν τὸν κύκλον τῆς διατριβῆς μας στὴ φιλολογία μὲ τὴν ξεχωριστὴ ἔννοια τῆς λέ-

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

44. Τίτις λοιπὸν καὶ οἱ Κορθινοί. Κι' οἱ Ἀθηναῖοι ὅταν τοὺς ἄκουσαν καὶ τοὺς διό, ἀφοῦ μάλιστα ἔγινε καὶ διὸ φορὲς συντυχία, στὴν πρὶν ἴσως προτίμησαν καλότερα τῶν Κορθινῶν τὰ λόγια, στὴ δέφτερη ὅμως ἀλλάξαν γνώμη, νὰ μὴ κλείσουνε συμμαχία ἀπόλυτη μὲ τοὺς Κερκυραίους, ὥστε νὰ θεωροῦν τοὺς ἴδιους ὄχτροὺς καὶ φίλους—γιατί ἂν τοὺς προσκαλοῦσαν οἱ Κερκυραῖοι νὰ χτυπήσῃ ὁ Ἀττικὸς στόλος μαζὶ τοὺς τὴν Κόρβο, θὰν τοὺς χαλνοῦσαν οἱ ὅρκοι τοὺς μὲ τοὺς Πελοποννησιώτες—, παρὰ νὰ κάνουνε συμμαχία προφυλαχτικὰ (64), ὥστε νὰ βοηθᾷ τὸν τόπο ὁ ἓνας τ' ἄλλου, ἂν πάει κανεὶς νὰ χτυπήσῃ ἢ τὴν Κέρκυρα ἢ τὴν Ἀθήνα εἴτε τοὺς συμμάχους τοὺς. Γιατὶ πίστευαν τὸν πόλεμον μὲ τοὺς

(64) ἐπιμαχίαν. Ἡ ἐπὶ μὲ τὴν ἴδια σημασία ὅπως στὸ ἐπικουρῶ (δὲς 49, 7), ἐπαμύνω, ἐπαρωγός κτλ.

Πελοποννησιώτες πῶς ἔτσι καὶ ἔτσι θὰν τοὺς γίνει καὶ δὲν ἤθελαν τὴν Κέρκυρα νὰ τὴν ἀρίσκειν τοὺς Κορθινούς μὲ τόσο ναφτικόν, παρὰ νὰν τοὺς συγχρόνουν ὅσο μπορούσαν χειρότερα μεταξὺ τοὺς (65), καὶ ἔτσι τὸν πόλεμον, ὅ γίνεῖ ἀνάγκη, νὰν τὸν καταπιαστοῦνε μ' ἀδυνατισμένους τοὺς Κορθινούς καὶ τίς ἄλλες ναφτικὲς πολιτείας. Ἐπειτα καὶ ἡ θέσις τοῦ νησιοῦ τοὺς φαίνονταν κατὰλληλη ὥς πρὸς τ' ἀκροτάξιδο τῆς Σικελίας καὶ τῆς Ἰταλίας.

45. Μὲ τέτιους λοιπὸν λογαριασμοὺς οἱ Ἀθηναῖοι παραδέχτηκαν τοὺς Κερκυραίους, καὶ ἅμα μίσησαν οἱ Κορθινοί, λίγο κατόπι τοὺς σταίλανε 10 καράβια βοηθητικά μὲ στρατηγούς τὸ Λακεδαιμόνιον τοῦ Κίμωνος, τὸ Διότιμον τοῦ Στρομπίχου, καὶ τὸν Πρωτιά τοῦ Ἐπικλή. Καὶ τοὺς ἐδωκαν ὁδηγίους νὰ μὴ χτυπήσουν τοὺς Κορθινούς, ἐξὸν ἂν ἀρμενίζον πρὸς τὴν Κέρκυρα καὶ εἶναι νὰ τὴν πατήσουν, τὴν ἴδια ἢ κανένα μέρος διχὸ τῆς· τότες ὅμως νὰν τοὺς ἀντισταθοῦνε μ' ὅλη τοὺς τὴ δύναμιν. Κι' ἐδωκαν τέτιες ὁδηγίους μὲ τὴν ἰδέαν νὰ μὴ χαλασοῦν τοὺς ὅρκους. Ἔτσι λοιπὸν φτάνουν τὰ καράβια στὴν Κέρκυρα.

46. Κι' οἱ Κορθινοί, ὅταν εἶχαν ἐτοιμαστέ, ἀρ-

(65) τούτων. Νομίζω ἐαυτῶν=ἐλλήλων. Δὲς Classen 3, 25, 9.

μένιζαν πρὸς τὴν Κέρκυρα μὲ 150 καράβια. Κι' εἶταν τῶν Ἡλείων 10, τῶν Μεγαριτῶν 12, τῶν Λεφκαδιτῶν 10, τῶν Ἀιτωρικῶν 27, τῶν Ἀναχτορινῶν 1, καὶ ὅσων τοὺς τῶν Κορθινῶν 90. Στρατηγούς ἡ καθε πολιτεία εἶχε (66) χωριστὰ τοὺς δικούς της· οἱ Κορθινοὶ εἶχαν τὸν Εὐνοκλείδην τοῦ Ἐφτυκλή, μὲ ἄλλους τέσσαρεις. Καὶ ξεκινῶντας ἀπὸ τὴ Λεφκαδα σὺν ἄγγεζαν τὴν στερεὰ τὴν καταντικρὺ τῆς Κέρκυρας, ἀράζοντες στὸ Χειμάρειο τῆς Θεσπρωτικῆς. Ἀπὸ εἶναι λιμάνι, καὶ ἀπὸ πένου βρίσκεται μιὰ πολιτεία χτισμένη πέρα ἀπὸ τὴ θάλασσα, στὴν Ἑλαιατικὴ τῆς Θεσπρωτικῆς, ἢ Ἐφυρα. Κοντὰ τῆς ἐκεῖ γίνεσθαι στὴ θάλασσα ἡ Ἀχερουσία λίμνη. Καὶ διὰ μέσον τῆς Θεσπρωτικῆς τρέχει ὁ Ἀχέροντας ποταμός καὶ γίνεσθαι στὴ λίμνη—ἀπ' ὅπου ἀφ' ἧς πῆρε καὶ τ' ὄνομα—καὶ τρέχει καὶ ὁ Θάμας ὁ ποταμός χωρίζοντας τὴν Θεσπρωτικὴν καὶ τὴν Καστρινὴν καὶ μεταξὺ στα διὰ ποταμὸν ὁρίζεσθαι τ' ἀκρωτήρι· τὸ Χειμάρειον Σ' ἀπὸ τῆς λοιπὸν τῆς θέσεως τῆς στερεᾶς ἔρχονται οἱ Κορθινοὶ καὶ στήσανε στρατόπεδο.

47. Κι' οἱ Κερκυραῖοι, ἅμα τοὺς ἄκουσαν πῶς ἀρμενίζαν, ἀρματωσαν 110 καράβια μ' ἀρχηγούς τὸ Μικιάδην, τὸν Αἰσιμίδην, καὶ τὸν Ἐδρύδατο, καὶ

(66) ἐκάστων. Γράφει ἐκάστοις.

Δὲν ἀσχολούμεστε μὲ τὸ ἴδιο τὸ περιεχόμενο αὐ-
τῆς τῆς ἀλήθειας. Μᾶς φτάνει νὰ πηγάζῃ ἀπὸ τὸν
καθάρיו ἐνθουσιασμό τοῦ συγγραφέα καὶ νὰ γνωρίζῃ
κανεὶς ἀπὸ τὴ σχετικὴ τῆς νεότητος ἐκεῖνο τὸ στοι-
χείο καλῆς πίστεως ἀπρόσωπης, ἡ ὁποία τῆς δίνει
παντοτεινὴν ἀξία σὰν ἓνα προϊόν μὲ οὐσία στὴν ἀ-
νθρώπινη φύση. Ἀμα ἔκαμε δική του τὴν ἀλήθεια,
ὁ συγγραφέας τῆς δίνει φιλολογικὴ ἐνσάρκωση καὶ
τὴν μπάζει στὴ δημόσια ζωὴ.

Ἀς ὑποθέσουμε, πῶς ἐδιάλεξε τὸν κατάλληλο
καιρὸ καὶ πῶς δὲν πρόκειται γιὰ μιὰ ἰδέα πούναι
ἀπόξω ἀπ' τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς ἐπικαιρότητας,
παρὰ γιὰ μιὰ ἰδέα καινούργια πού γεννήθηκε ἀπὸ
τὴν ἴδια τὴ μέση τῶν διανοητικῶν πολέμων τῆς
ἐποχῆς μέσα στὴν ὁποίαν ζῇ, καὶ τοῦ λαοῦ, ἀπὸ τὸν
ὁποῖον γεννήθηκε.

Τότε ἡ πρώτη ἀποδοχὴ ἀπὸ μέρος τοῦ «και-
νοῦ» καὶ συνάμα τὸ πρῶτο φυσικὸ σύμπτωμα τῆς
ἐξέλιξης πρὸς τὴν προκοπὴν θὰ εἶναι: μιὰ δυνατὴ
πολεμικὴ ἀπὸ μέρος τῶν πολλῶν.

Γιατί τί εἶναι μιὰ ἰδέα, ἓνα καινούργιο φαινόμενο
στὴ διανοητικὴ κίνηση ἐνός λαοῦ; — Εἶναι μιὰ ἰδέα,
τῆς ὁποίας οἱ προθέσεις μπορεῖ νὰ ὑπῆρχαν στὸ κε-
φάλι τῶν περισσοτέρων ἢ ὅλων, μὰ τῆς ὁποίας τὰ
συμπεράσματα ἢ τουλάχιστον ἡ τρανὴ τους διατύ-
πωση, γεννᾶται μονάχα στὸ κεφάλι τοῦ ἐνός πού
εἶναι καὶ γονιὸς τῆς. Μὰ ἴσια ἴσια διὰ μέσου ἐκείνης
τῆς περισσῆς διανοητικῆς δυνάμεως, διὰ τῆς ὁποίας
τὸ συμπέρασμα ἢ ἡ διατύπωσή του προσκολληται
μόνον στὴ διάνοιαν τοῦ ἐνός, αὐτὸς ὁ ἐνὺς διαφέρει
ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ σηκώνεται ἀποπνεύσας τοὺς καὶ
ἀπ' ὧς ἀπ' τὸν στιγμιαῖον τοὺς ἐρίζοντα.

Εἶναι ὅμως μιὰ χαρακτηριστικὴ ιδιότης καθε
ἀνθρώπινος διάνοιαν νὰ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸ τῆς
πελειωμένο στὸν κύκλο τῆς ὅσον καὶ ἂν εἶναι περιο-
ρισμένη, καὶ ὁποιοδήποτε κεφάλι μάλιστα τὸ μέτριο,
εἶναι καταπεισμένο γιὰ τὸν ἑαυτὸ του. Ἀληθινὸ εἶναι
γιὰ τὸ μέτριο κεφάλι κεῖνο πού συνείδησε νὰ τὸ παρα-
δέχεται γιὰ ἀληθινόν, μέσα σ' αὐτὴν τὴν συνήθειαν
βρίσκει τὴν εὐχαρίστησίν του, καὶ ὁποιοσδήποτε νεω-
τερισμὸς τοῦ φαίνεται σὰν ἐχτρός τῆς ψυχικῆς του
ἡσυχίας. Ἀντίπαλος καθε καινούργιας τάσης τῆς
διάνοιαν, ἄπειρος καὶ ἀνίκανος σὲ διανοητικὴ ἐργα-
σία, νὰ ἐξετάσῃ βαθειὰ τὰ θεμέλια τῶν ἀντιλήψεων
του, ἐκλείσει τὸν κύκλο τῆς διάνοιαν, κάνει ἀντίσταση
στὴν καινούργια ἀλήθεια καὶ, κἀνοντας αὐτό, πι-
στεύει μάλιστα, πῶς ἔχει μέσα του μιὰ τάση νὰ

ὠφελήσῃ τὴ διάνοιαν, ἐνῶ πραγματικῶς δὲν ἔχει
παρὰ κείνη τὴν ἀντίσταση τῆς ἀρχίας, ἡ ὁποία κυ-
ρεῖται τὰ στοιχεῖα τὰ διανοητικὰ καθὼς καὶ τὰ φυ-
σικὰ. Ἐκεῖνος πού εἶναι πρὸς ζωὴς σ' αὐτὸ τὸ αἰ-
σθημα τῆς ἀρχίας, πασχίζει νὰ πολεμήσῃ τὸ φιλο-
λογικὸ γεγονός τῆς καινουργίας ἀλήθειας μ' ἓνα πο-
λεμικὸ σύγγραμμα (*), καὶ αὐτὸ τὸ γράμμα ἀδύνατο
νὰ μὴν εὖρη δυνατὴ ἀντιλαλιά μὲς' στὴν καρδιά
ὁλων τῶν πού εἶναι ὁπαδοὶ τοὺς, δηλ. τοῦ μεγάλου
πλήθους, τῆς κοινῆς μετριότητος. Ἔτσι εἶναι καὶ
δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀλλιῶς.

Ὅχι μόνο, πῶς ὁποιαδήποτε πολεμικὴ θὰ εἶναι
μιὰ ἀπόδειξις γιὰ τὴν ἀξία τῆς ἰδέας πού τὴν πολε-
μοῦνε, μὰ ἀποδεικνύεται, πῶς καθε ἰδέα πολυτίμη
πολεμιέται στὴν ἀρχή.

Ἀμα καταλάβουμε ὅμως μὲ ἀντικειμενικὸ τρόπο,
πῶς ἔτσι εἶναι καὶ ἦταν καὶ θὰ εἶναι ὁλοένα ἔτσι,
δὲν μποροῦμε παρὰ μὲ τὴν πρὸς βαθεῖαν συμπάθειαν
νὰ κοιταξοῦμε τὸν νέον συγγραφέα σ' ἐκείνη τὴ φάση
τῆς δημόσιας ζωῆς του. Δὲν εἶναι ἐκκολλητὴ στιγμὴ
ὅπου ἡ καινούργια ἰδέα γεννημένη ἀπὸ τὸν ἄβυσσο
ἐνός φιλοσοφικοῦ νοῦ, ζεσταμένη σὴ φωτιά τῆς ἀ-
γάπης γιὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀναθρεμμένη ἀπὸ τὴν συγ-
κέντρωση ὅλων τῶν δυνάμεων, ἀφήνει τὸ ἥσυχο λη-
μέρι τῆς διανοητικῆς μόρφωσης καὶ ριγμένη ὅζω ἀ-
ναπάντεχα στὸ θόρυβο τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ἀν-
ταμώνει ἐκείνην τὴν ἐχθρικήν ἀντίστασιν τῆς ὁποίας
τὶς ἀπαραίτητες ἀπορρομὲς ἐδείξα παραπνεύ. Ὁ
συγγραφέας πού ἔχρησε πῶς γλύτωσε τὸν κόπο τῆς
προσπάθειας καὶ πῶς ἀπόχτησε τώρα τὸ δικαίωμα
γιὰ μιὰν ἀναγνώρισιν τῆς δραστηριότητός του, βρί-
σκεται μᾶτις σὲ μᾶτις μὲ τὴν ἐπιμονὴν ἀντίστασιν
τριγύρω του καὶ πάλι βλέπει πῶς ἔπεσε στὴν προ-
τυτερινὴν κατάστασιν, πού τοῦ κάνει τὴν αἰώνια ζή-
τησιν τῆς αὐτοθυσίας. Ὅχι μὲ πανιὰ ἀνοιγμένα
τρέχει τὸ καράβι του μέσα στὴ γαλινηαία θάλασσαν,
παρὰ μέσα σὲ μιὰ βάρκα γλυτωμένος ἀπ' τὴν φουρ-
τοῦνα γυρίζει στὸ παλιὸ λιμάνι τῶν ἐρημῶν στο-
χασμῶν (**).

Ἐδῶ ὅμως ξαναβρίσκει τὸν ἑαυτὸ του, καὶ ὁ
πόνος δίνει τώρα στὴ ψυχὴ του τὴν ὑστερὴν καθιέ-
ρωση καὶ ἓνα βάθος ἀγνώριστο ὡς τότε. Ἀπ' αὐτὸ
πρέπει νὰ μαζώξῃ καινούργιες δυνάμεις καὶ ἓνα και-
νούργιο στήριγμα γιὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστο-

(*) Πρὸς. Krumbacher καὶ Χατζελάκη!

(**) Αὐτὴν τὴν παραβολὴν τὴν πῆρε ὁ Majorescu ἀπὸ
ἓνα γνωστὸ διήγημα τοῦ Schiller.

λῆς του. Μὲ διπλὴ συγκέντρωση ξαναρχίζει τὴ δου-
λειά του, καὶ ἡ αὐταπάρνησις πού ἀπὸ τώρα προβάλλει
ἀθέλητα σ' ὅλες τὶς δηλώσεις του, τοῦ δίνει
μιὰ ξαφιστικὴ χάριν. Σὲ λίγο λογισμὸν ἄλλες
ἰδέες ἐρχοῦνται σὲ βοήθειαν τῆς πρώτης. μὰ δὲ ρί-
χνονται τώρα σὰ μιὰ βουχτή ἀνοιξιὰτικὴ βροχή,
παρὰ πέφτουν σιγὰ σιγὰ σὰ χιονόστουπα πάνω στὴν
ἐργασία του, τὴ σκεπάζουν, τὴ φυλάγουν καὶ τῆς
δίνουν καινούργια γονιμότητα. Ἦρθε ὁ χειμῶνας τῆς
ψυχικῆς του ζωῆς, καιρὸς τῆς νέκρας κατὰ τὸ φαι-
νόμενο. μὰ πραγματικῶς καιρὸς ξεχωριστῆς προ-
παρασκευῆς γιὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἀνοίξεως.

Κι αὐτὴ ἡ ἀνοίξις δὲν μπορεῖ νὰ λείπῃ· ἡ ἐξέ-
λιξις τοῦ γνωρισμοῦ τῆς ἀλήθειας μὲ ἀνάγκη μπαί-
νει στὴ δεύτερη φάσιν τῆς προκοπῆς τῆς.

Γιατί, ἂν εἶναι ἀλήθεια, πῶς ἡ καινούργια ἰδέα
ξεπερνᾷ μὲ τὸν ἑαυτὸ τῆς τὴν ἱκανότητά τῆς σύγ-
χρονης μετριότητος. Ἄλλο τόσο εἶναι ἀλήθεια, πῶς
πρέπει νὰ βρίσκεται σὲ σχέση τῆς συγγένειας μὲ τὴν
πρὸ ἐξυπνῆ μειονοφηρίαν τοῦ καιροῦ τῆς. Τὸ δύσκολο
σημεῖο τῆς μεταβάσεως εἶναι μόνον νὰ εἶναι ἀπασχο-
λημένοι οἱ ἐξυπνοὶ ἄνθρωποι μ' ἓνα ἀντικείμενο ἀνα-
λογο μὲ τὸ νοῦ τοὺς καὶ νὰ εἶναι ἄριστά τραθηγμέ-
νοι ἐπὶ τελοὺς ἀπὸ τὸν ἀναθεωρημὸν τῶν καθημερινῶν
συμβάντων.

Ἰσα ἴσα ὅμως ἰδῶ ἡ ἀντίστασις τῆς μετριότη-
τος, χωρὶς νὰ τὸ θέλει οὔτε νὰ τὸ ξέρει, κάνει μιὰ
ὠφέλιμην δουλειὰ στὴ δημόσια ζωὴ. Τὰ ξεφωνητά
τοὺς τὰ δυνατά, πού ἀντηχοῦνε στὸ μεγάλο πλῆ-
θος ἐκείνων πού τοὺς μιμνᾶται, προξενοῦν ταραγ-
μοὺς διανοητικῆς σχέσεως, πού χωρὶς αὐτοὺς δὲν θὰ
τοὺς εἶχε, καὶ τοὺς κάνει νὰ μεταβοῦν μὲ ἀνάγκην
στὴ σφαῖρα τῆς προσοχῆς μιᾶς μικρῆς μειονοφηρίας,
ὅσο καὶ ἂν εἶναι τραθηγμένοι καὶ ἀπορροημένοι ἀπὸ
τοὺς δικούς τοὺς στοχασμούς.

Ἀπ' ἰδῶ καὶ ἐμπρὸς ἡ τύχη τῆς προκοπῆς εἶναι
ἀσφαλίσμενη. Γιατί τὸ σωστό τῆς ἐμπόδιο δὲν ἦταν
ἡ ἀγνωρισία, παρὰ ἡ ἀμέλεια. Δὲν ἦταν λυπητερό
γιὰ τὸν δημιουργὸν μιᾶς ἰδέας νὰ ἀντικρύξῃ τὴν
πάλη ἐκείνων πού τὴν πολέμιζαν, μὰ νὰ μείνῃ
καταμεσῆς στὴν ἀδιανοητικὴν ἐκείνων πού μποροῦσαν
νὰ τὴν καταλάβουν. Ἦταν λυπητερό νὰ μὴν ἀ-
κούῃ τὸν ἀντίπαλον ἀπὸ ψυχρῆς συγγενικῆς, νὰ μὴ
βλέπῃ τὴν ἀντανάκλησιν μέσα σὲ κεφάλια ἀνταξία,
παρὰ νὰ νοιώθῃ, πῶς ἡ ἰδέα του, γεννημένη γιὰ νὰ
ζῇ ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν ὅλων, ἐκινδύνευε νὰ χαθῇ μὲς'
στὴ δική τῆς μοναξιά.

παρὰ αἰχμαλωτίζαν, καὶ ἀνίδει πῶς εἶχαν νικηθεῖ
οἱ δικαί τους στὸ ζερεῦ πλεερό θανάτωναν κατὰ λα-
θος καὶ τοὺς φίλους τοὺς ἀκόμα. Γιατί, ἐπειδὴ εἶ-
ταν πολλὰ καράβια καὶ ἀπὸ τὰ διὰ μέρη (79) καὶ
μεγάλῃ ἡ γραμμὴ πού πιάσανε στὸ πέλαιος ἔτσι
ἄμα συγκρούστηκαν ἐφκολε δὲν ξεχώριζες πού (71)
κέρδιζαν, πού τὴν πάθαιναν. Γιατί θαλασσοπόλεμος
Ἑλλήνων μ'. Ἑλλήνες, στάθηκε ἀφτὸς ὁ πρὸς μεγα-
λύτερος ἀπὸ καθε ἄλλον πρὶν. Τέλος ἀφτὸς κινήγησαν
τοὺς Κερκυραίους ὡς στὴν ξηρά, γύρισαν ἔπειτα νὰ
φροντίσουν τὰ δικά τους τὰ τσακίσματα καὶ τοὺς
νεκρούς τοὺς, καὶ τὰ περισσότερα τὰ μαζεύαν καὶ
τὰ μεταφέραν ὡς στὰ Σύβοτα, ὅπου τοὺς εἶχε κατε-
θεῖ βοηθός ὁ στρατὸς τοὺς τῆς ξηρᾶς ὁ βαρβαρικός.
Ἐπειτα σὰν τέλειωσαν, πυκνώθηκαν πάλι καὶ ἔλα-
μναν πρὸς τοὺς Κερκυραίους, ὅπως καὶ ἀφτὸι μὲ τὰ
γερά τοὺς καράβια καὶ τὰ ἔφεδρα καὶ μὲ τ' Ἀττικὰ
μαζὶ ἀντίλαμναν, γιατί φοβήθηκαν τοὺς Κορθινοὺς
μήπως δοκιμάσουν νὰ βγοῦν ὅζω στὸ νησί τοὺς. Κι'

πλέοντες. Ἡ διὰ μὲ τὴν ἴδια σημασία ὅπως στὸ δια-
τρέχω, διασκεδάννυμι κτλ. Πῶς ἀφτὴ εἶναι ἡ τωστὴ
γραφὴ τὸ δείχνει τὸ αὐθις ἀθροισθέντες (50, 3).

(69) ἀμφοτέρων. Ἰσως ἀμφοτέρωθεν.

(70) ὁποῖοι. Νομίζω ὅτι.

εἶταν τότες ἀργά, καὶ ὅτι εἶχαν πικρινεῖ ἐφοδο,
ὅταν ἔφαρκα κώλωναν οἱ Κορθινοὶ μὲ τὰ κουπιά,
γιατί ξάνοιξαν 20 καράβια τῶν Ἀθηναίων πού ζύ-
γωναν καὶ πού τάστειλαν ἐκεῖνοι βοήθεια ὕστερα ἀπὸ
τὰ 10, τί φοβήθηκαν, ὅπως καὶ ἔγεινε, μήπως νικη-
θοῦν οἱ Κερκυραῖοι καὶ τὰ 10 τὰ δικά τοὺς πῶς ἴσως
εἶναι λίγα νὰν τοὺς διαφεντέψουν.

51. Ἀφτὰ λοιπὸν τὰ εἶδαν πρῶτοι οἱ Κορθινοί,
καὶ συνεμπαινόντας τοὺς μήπως ἐρχοῦνται ἀπὸ τὴν
Ἀθήνα—ὅχι ὅσα ἐβλεπαν παρὰ περισσότερα—τρα-
βιούνταν πίσω. Μὰ οἱ Κερκυραῖοι, καθὼς προχωροῦσε
(71) ἡ ἀμάδα ἀπὸ τὸ κρυμμένο τοὺς περισσότερα τὸ
μέρος δὲν τὴν ἐβλεπαν καὶ ἀπορούσαν μὲ τοὺς Κορθινοὺς
γιατὶ κωλώνον, ὡς πού τὴν παρατηρήσανε μερικοὶ
καὶ εἶπαν, νὰ ἐκεῖ ζυγώνουν καράβια. Τότες λοιπὸν
καὶ ἀφτὸι τραβήχτηκαν—γιατὶ σκοτεινίαζε κιόλας,—
καὶ οἱ Κορθινοὶ γύρισαν τὰ καράβια καὶ ξεπαρατάχτη-
καν. Καὶ στοὺς στοματοπεδεμένους (72) ἐκεῖ στὴ Λεφκίμ-
μη τὰ 20 αὐτὰ καράβια ἀπὸ τὴν Ἀθήνα μ' ἀρχηγούς
τὸ Γλάφκωνα τοῦ Λεαγροῦ καὶ τὸν Ἀντιοκίδην τοῦ
Λεωγόρα, προχωρῶντας μέσα ἀπὸ νεκρούς καὶ τσα-

(71) ἐπέπλεον. Ἰσως κατέπλεον, ὅπως στὸ 51, 4

(72) τοῖς δὲ Κερκυραίοις στρατοπεδευσμένοις
Νομίζω τοῖς δ' ἐστρατοπεδευσμένοις.

κίσματα κατεβαίναν στὸ στρατόπεδό τοὺς ὅχι πολλὰ
ὠρα ὕστερα ἀφτὸ βρηνκαν. Μὰ τῶν Κερκυραίων ὁ
στόλος—ἐπειδὴ εἶταν νύχτα—φοβήθηκε μήπως εἶ-
ταν ὅχτρικα· ἔπειτα ὅμως τ' ἀναγνώρισε καὶ τότες
μπῆκε στὸ λιμάνι.

52. Καὶ τὴν κατόπι μέρη σπκώθηκαν τὰ 30 κα-
ράβια τ' Ἀττικὰ καὶ τῶν Κερκυραίων ὅσα βαστοῦ-
σαν καὶ κίνησαν πρὸς τὸ λιμάνι, στὰ Σύβοτα, ὅπου
εἶταν ἀραγμένοι οἱ Κορθινοί. θέλοντας νὰ δοῦν, θὰ
πολεμήσουν ἡ ὅχι. Κι' ἀφτὸι τὰ καράβια τοὺς (73)
σπκώθηκαν ἀπὸ τὴν ξηρὰ καὶ τὰ παρτάξαν ὅζω στὸ
πέλαιος καὶ ἔπειτα ἔστειλαν ἡσυχαι, οὔτε εἶχαν
σκοπὸ νὰ ξαναρχίσουν ἀφτὸς ἐλεα, βλέποντας καινούρ-
για ἀμάδα σταμένη ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ἀπείραχτη,
καὶ οἱ ἴδιοι σύγκαιρα (74) μπλεγμένοι σὲ τόσες δυσκο-
λίες, ὡς πρὸς τὸ φύλαγμα τῶν αἰχμαλώτων νὰ ποῦμε
πού τοὺς κουβαλοῦσαν μέσα στὰ καράβια. καὶ δίχως
τρόπο ἐκεῖ στὴν ἐρημίαν νὰ διορθώσουν τίς ζημιὰς τοὺς
παρὰ πρῶτο λογαριαζάν τὸ γυρισμὸ (75) στὸν τόπο

(73) τὰς μὲν ναῦς. Ἀντικείμενο τοῦ παραταξά-
μενοι.

(74) συμπεδονκότα=βεδηκότα ἔν τῷ προσγεγενήσθαι
ναῦς ἀραιφνεῖς.

(75) τοῦ δὲ ἱκαδε πλοῦ. Ἰσως τὸν δὲ οἱκαδε
πλοῦν.

Μὰ, κατὰ συνέπεια μιᾶς εἰρωνίας τῆς τύχης, ἴσια ἴσια αὐτὰ τὰ ἐμπόδια εἶναι προορισμένα νὰ σπαστοῦν ἀπὸ τοὺς ἀνίκωνους ἀντιπάλους.

Ἄρα μπῆκε ἡ Ἰδέα στὴ γνωρισιὰ τῶν ἐξοχῶν ἀθρόπων, κἀθήσε στὸ προορισμένο τῆς χτῆμα. καὶ ὅσο κι ἂν πολέμοι ἔδωκε ὡς τότε, ὅσο κι ἂν παρὰνοῦνταν καὶ ἐξέπιπτες παρὰμορφώνονταν, τόσο ἡ ἀναγέννησὶς τῆς μέσας στὰ καινούργια κεφάλια εἶναι τώρα γερή, φτάνει νὰ εἶναι στερεωμένη ἐκεῖ ὅχι μόνο διὰ μέσου τῆς διανοητικῆς παραδοχῆς ἀλλὰ καὶ διὰ μέσου ἐκείνου τοῦ αἰσθητικῆς τῆς γενναιοφροσύνης, ἡ ὁποία ἐπαναστατεῖ σὲ μερικὲς ἀθρόωπινες ψυχῆς ἐναντίον σὲ ὁποιαδήποτε ἀδικίαν.

Μὰ καὶ τότε μάλιστα, ὅταν ἡ καινούργια ἰδέα διὰ χωρεῖ ἀμέσως καὶ δίχως πόλεμο μὲς στὰ ἐξοχα κεφάλια, παρὰ βρίσκεται καὶ ἐδῶ στὴν ἀντίστασιν μὲ ἀντίληψες ποὺ γίνονταν δεχτές προτύτερα καὶ πρέπει νὰ καταχτήσῃ βῆμα πρὸς βῆμα τὸν τόπο ποὺ τῆς ἀξίζει, μολαταῦτα ταύτη ἡ πάλιν εἶναι ἑλλειψὶς λογῆς καὶ γίνεται σὲ ἄλλο χῶμα ἀπὸ τὴν πάλιν τὴν προτυτερὴν.

Διόλου δὲν πρόκειται γιὰ τὴν ἀντίστασιν τὴν τυφλὴ καὶ ἐμρυστὴ στὴν ὀκνηρίαν, παρὰ γιὰ τὸ ἴδιο τὸ ἀντιζύγιμα τῶν ἀποδείξεων, καὶ ἀπὸ τῆς διαφώτιστῃ αὐτῆς τῆς συζήτησης βγαίνει τὸ μεγαλύτερο ὄφελος γιὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀλήθειας. Κι ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος ἴσα ἴσα ἐκεῖνο τὸ περιστάσιον δίνει στοὺς νέους μαθητάδας, ἔξω ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν πεποιθήσεων καὶ μιὰ ξεχωριστὴ ικανότητα νὰ διηγήσων τὴν ἰδέαν πρὸ μακρὰ ὥς στὴν ἀποτελεσματικὴ ἐπιτυχίαν.

Γιατὶ τίποτε δὲν εἶναι δυσκολώτερον στὸν κόσμον παρὰ νὰ καταλαβαίνῃ κανεὶς τὸν ἄλλον, καὶ πάλι χωρὶς νὰ τὸν καταλάβῃ εἶναι παρὰπέρα ἀπὸ τὴν δύναμιν του νὰ τὸν καταπέσῃ. Νὰ καταλαβαίνῃς τὸν ἄλλον ὅμως θὰ πῇ, νὰ ἔχῃς ἢ νὰ εἶχες μέσα σου κάτι σύμφωνον ἢ ἀνάλογον μὲ τὸ νοῦ του· ὁποῖος δὲν εἶχε τοῦτο, θὰ τοῦ μένῃ ξένος.

Καὶ οἱ καλύτεροι ἀγωνισταὶ γιὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν προκοπὴν εἶναι κείνοι ποὺ ἐπαιρναν μέρος οἱ ἴδιοι πωτότερα στὴν παλιὰ πλάνη καὶ ποὺ βρῆκαν στὴν ἰδίαν τοὺς ψυχικὴν ἐξέλιξιν τίς ἀποδείξεις γιὰ τὴν καινούργια ἀλήθειαν. Μὲ τοῦτες τίς ἀποδείξεις εἶναι τώρα στὴ θέσιν νὰ ἀφομοιωθῇ ἡ ἀλήθεια κατὰ τὸ βαθμὸ καὶ κατὰ τὸ εἶδος τῆς διάνους σ' ἐκείνῃ τῶν ἄλλων.

τοὺς πῶς θὰν τὸ κατορθώσουν, καὶ εἶχανε φόβους μήπως οἱ Ἀθηναῖοι, φρονώντας πῶς χάλασαν οἱ ὅροι ἀφ' οὗ ἤρθανε στὰ χέρια, δὲν τοὺς ἀρίστους ἴσως νὰ φύγουν.

53. Ἀποφασισαν λοιπὸν καὶ ἕνα τρεχαντήρι νὰ στείλουν ἀνθρώπους τοὺς στοὺς Ἀθηναίους χωρὶς κηρύκειον καὶ νὰν τοὺς δοκιμάσουν. Ἔτσι τοὺς στέλλουν καὶ ἔλεγον πῶς «Σωστά δὲν κάνετε, ὦ Ἀθηναῖοι, ποὺ ἔτσι ἀρχίζετε πόλεμον καὶ χαλνάζετε τοὺς ὄρκους· γιατί ἐνῶ ἐμεῖς τιμωροῦμε τοὺς ὀχτροὺς ἡμεῖς, μὰς μπαίνειν ἐπὶ μέση, ἐτοιμοὶ μὲ τ' ἄρματα νὰ μάς χτυπήσῃτε. Ἄ σκεπτόσασ εἶναι νὰ μάς ἀμυνοῦνται νὰ τραβήξουμε πρὸς τὴν Κέρκυραν ἢ ὅπου ἄλλου θέλουμε καὶ νὰ χαλνάζετε τοὺς ὄρκους, πιάστε μας ἐμὰς· ἐδῶ πρῶτους καὶ μεταχειριστεῖτε μας ὡς ὀχτροὺς». Ἔτσι μίλησαν ἄφοι. Κι ὁ στρατὸς τῶν Κερκυραίων ὅσος τ' ἄκουσε ὡνάξε ἀμέσως νὰν τοὺς πιάσουν καὶ σφάξουν· οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως ἀποκρίθησαν «Οὔτε ἀρχίζουμε πόλεμον, ὦ Πελοποννησιῶτες, οὔτε χαλνάζετε τοὺς ὄρκους, παρὰ ἤρθαμε βοηθοὶ τῶν Κερκυραίων ἐδῶ τῶν συμμάχων μας. Ἄ λοιπὸν θέλετε νὰ τραβήξῃτε ἄλλου πουθενά, μείστε λεφτεροί· ἂν ὅμως χτυπήσῃτε τὴν Κέρκυραν ἢ κανένα δικό της μέρος, δὲ θὰν τὸ παραβλέψουμε ὡς οὐκ ἐπιτρέψουμε».

54. Ὅτα λοιπὸν ἀπάντησαν ἔτσι οἱ Ἀθηναῖοι,

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς τῆς ἀφομοίωσης ἡ προκοπὴ τῆς ἀλήθειας μπαίνει στὴν τρίτη καὶ τελευταία φάσιν τῆς ἀνάπτυξός της, δηλ. στὴ φάσιν τῆς γενικῆς ἀναγνώρισης. Κ' ἐδῶ σὰν καὶ σ' ὅλες τίς μορφῆς τῆς ζωῆς ὑπάρχει ἡ πάλιν γιὰ τὴν ὑπαρξιν. Τὸ πρῶτον κεφάλι πῆρε γιὰ κληρονομία τὴν πρὸ δραστήρια ἐπιμονὴν στὸ στοχασμὸ, τὴν πρὸ ἐξυπνὴν μεταχείρισιν ὅλων τῶν ἀποδείξεων πρὸς διαβεβαίωσιν καὶ παλεύοντας μέρα μὲ τὴν μέρα, μὲ τὴν μετρίότητα ποὺ τὸν τριγυρίζει, τὰ ποτέλεσμά δὲ μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλο παρὰ ἡ ὑποταγὴ τοὺς ἀποκρίτω ἀπ' τὴν ἐξουσίαν του.

Κι ἀπὸ τῆς ἄλλης μερὸς ἔρχεται ἕνας καινούργιος βοηθὸς ἀπ' τοὺς ἀθρόωπους τοὺς ἀναπάντεχους καὶ ἀμερόληπτους καὶ ἄλλως τε ἀδιάφορους. Τώρα καὶ αὐτοὶ αἰσθάνονται πῶς εἶναι βαλμένοι· στὴν κίνησιν τῶν συζητήσεων καὶ δὲ μποροῦν νὰ κάμουν ἄλλο παρὰ νὰ δουλεύουν γιὰ τὴν κατανόησιν τῆς καινούργιας ἀλήθειας. Γιατὶ ὁποιαδήποτε ἀλήθεια εἶναι μιὰ διατύπωση πρὸς τὴν ἀπαρτιάστων κανόνων ποὺ εἶναι μόνοι τοὺς τὰ θεμέλια τοῦ σύμπαντος, καὶ ἀνταποκρίνεται τῆς αἰώνιας διέγερσιν τῆς ἀθρόωπινος διάνους πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς γνωρισιᾶς καὶ τὴν αὐξήσιν τῶν προϋποθέσεων τοῦ γενικοῦ καλοῦ.

ἴσια ἴσια τὸ ἀπρόσωπον στοιχεῖον στὴν ἰδίαν στιγμῇ τῆς σύλληψης μιᾶς καινούργιας ἰδέας δείχνει τώρα τὴν ἀληθινήν της ἀξίαν. Γιατὶ ἕνας ἄνθρωπος χτυπιέται μὲ ἄλλον ἄνθρωπον, τὸ ἐγωιστικὸ πνεῦμα παρὰλληλίζει τὸν ἑαυτὸν τοῦ μὲ ἄλλο ἐγωιστικὸ πνεῦμα. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ εἶναι ἀπρόσωπον, εἶναι μιὰ κληρονομία κοινὴ σ' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ἄμα μὲ τὴν πάλιν ἀποδείχθηκε πῶς εἶναι τῆς ἰδίας φύσεως, διαπερνᾷ ὅλες τίς ἀτομικότητες τοῦ μέλλοντος σὰν ἕνα στοιχεῖον ἀχώριστον ἀπ' αὐτὴν.

Τότε ἡ πάλιν πλησιάζει στὸ τέλος τῆς, ἡ διχονοία χάνεται σιγὰ σιγὰ, ἡ ἐξουσία τῶν πρὸ ἀναπτυγμένων ἐκτείνεται ἀποπάνω στοὺς ἄλλους, καὶ σὲ μιὰ μελλομένη γενεῇ ἡ ἀλήθεια ποὺ τὴν πολέμοισαν ἄλλοτε, κατορθώνει νὰ γείνῃ ἡ ἀλήθεια ποὺ τὴν παραδέχονται ὅλοι γιὰ ριζοθήμελα τῆς κατανόησός της γιὰ τὴν γενικὴ σκέψιν.

Τὰ νερά πέρασαν, οἱ πέτρες ἀπόμειναν καὶ ἀπὸ πέτρα σὲ πέτρα περπατεῖ ἡ ἀλήθεια πρὸς τὸ μέλλον τῆς τὸ ἀπεριόριστον.

Μεταφ. KARL DIETERICH

τότες οἱ Κορθῖνοι ἐτοίμαζαν τὸ ταξίδι πίσω στὸν τόπον τους, καὶ ἔστησαν τρώπαιον στὰ Σύβοτα τῆς στεριάς. Οἱ Κερκυραῖοι πάλι μάζεψαν τὰ τσακίσματα καὶ τὰ λείψανα τὰ ἀπὸ τὸ μέρος τοὺς βγαλμένα ἀπὸ τὰ κύματα καὶ τὸν ἄνεμον ποὺ σηκώθηκε τὴ νύχτα καὶ τὰ σκόρπισε παντοῦ, καὶ ἔστησαν ἀντιπρόκειον στὰ νησιώτικα Σύβοτα μὲ τὸ λόγον πῶς νίκησαν. Καὶ νὰ μὲ τί ἐπιχειρήματα ἤθελαν καὶ οἱ διὸ δική τους τὴ νίκη. Οἱ Κορθῖνοι ἐπειδὴς κέρδιζαν ὡς στὴ νύχτα, ὥστε νὰ μεταφέρουν σωροὺς τσακίσματα καὶ νεκρούς, καὶ κρατοῦσαν αἰχμάλωτους ὅχι λιγώτερος ἀπὸ χίλιους ἄντρες, καὶ βούλιαζαν ἀπάνου κατὰ 70 καράβια (76)· οἱ Κερκυραῖοι πάλι ἐπειδὴς κατὰστρεψαν ὡς πρὸς 30 καράβια καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ τῶν Ἀθηναίων μάζεψαν τὰ τσακίσματα τὰ ἀπὸ τὸ μέρος τοὺς καὶ τοὺς νεκρούς, καὶ ἐπειδὴς τὴν πρὶν βραδίαν κώλωσαν ὁμπρὸς τοὺς οἱ Κορθῖνοι ὅταν εἶδαν τὸν Ἀττικὸν τὸ στόλον (77). Ἔτσι λοιπὸν καὶ οἱ διὸ ἀπαιτοῦσαν τὴν νίκην.

(76) Τὰ λόγια ἔστησαν τροπαῖον εἶναι ξένα κατὰ τὸν Krieger.

(77) Τὰ λόγια καὶ ἐπειδὴ ἄλλοι οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἀντεπέλεον ἐκ τῶν Συδῶτων διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν οὐ φαίνονται ξένα, ὅπως καὶ τὸ τε πρὶν ἀπὸ τὸ προτεροῖον.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΑΓΚΥΡΑ

Τοῦ μικροῦ μου ἱεροῦ Λεάντρου Παλαμᾶ.

Ὡ ἡ θυγατέρα τῆς φωτιᾶς· ἀπ' τῶν ἐγκάτων
Τῆς Σφαίρας τὸ πυκνόπυρρον σκοιάδι,
Σὰν μὲν ἀπ' τῶν Ἀδῶν τὸν Ἀδῆν,
Ξαναπλάσμενη ἐδῶ στὸ φῶς τῆς τῶν κυμάτων
Καὶ σὶν ὑγρῶν βυθῶν—ποῦ ἡ κάθε φλόγα σβύνει—
Καὶ σὶν ἀθώοιων ἀβέσσων τῇ γαλήνῃ
—Σὺ, τώρα, ἀπὸ τοῦ λιμανιοῦ καὶ ἀπ' τοῦ γαλιῶν ἐσὺ
καὶ—

Μονάχα ἐσὺ, ὅπου δὲν μπορεῖ τοῦ ἀνθρώπου μάτι,
Νοσταλγικὰ βυθίζεσαι καὶ ἀδράχνεις
Μὲ τριγυροῦν κορμὶ, καὶ σταματᾷς
—Τὰ σπλάχνα τῆς Μητρίδος σὰν νῆματα νὰ σκίσῃς—
Τὸ δρόμον τῆς Ἀπολιπίδας ἢ τῆς Ἑλπίδας...
Καὶ καὶ στέρεο πέτρα ἐκεῖ γιὰ ναυῶν ψάχνεις·
Ἐνῶ οἱ ἄρμοι τῆς Ἀλυσσίδας
Σὲ ἀλυσσοδεύουν σὴς Ζωῆς τῆς πλανεμένης
Τὰ πλάγια ὡς νᾶνεβῆς σὴς ποταμένης
Θαλασσοταξιδεύεις τὴν ἀγκυλὴν,
Κι ἀφρόδαρτη νὰ μένης ἐκεῖ πάλι
Πάντα ἐσὺ σκλάβη τῆς πιστῆς, μὰ καὶ Βασίλισσά της
Στοῦ γυρισμοῦ τὰ τόσα ὥραϊα ὀνειρικά της.

Σπέντες

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΣΚΙΑΣ ΓΡΟΘΙΕΣ

«Θέλω δόξα καὶ γροθιές».

Γιὰ τὴν ὥρα δηλαδὴ πέρφουνε μοναχὰ οἱ γροθιές, πυκνὲς «ἄκριτος ὄχλος» χαλαζεῖ καλοκαιρινό. Ποιὸς εἶν' ὁ Κύκλωπας ποὺ τίς τινάζει; Γυρῶ καὶ βλέπω τὸ χέρι—τί τρομερὸ χέρι! χέρι σκιάς. Ρίχνει τὸ χαλαζεῖ—καὶ ὅλα θάλασσα τὰ κάνει. Θάλασσα ὅλα μέσα στὸ στερεοτυπωμένο βιβλίδιον τοῦ κ. Σκια: ἡ ψευδογλωσσολογία ἐν παραδείγματι. Τὸ νόημα τοῦ τίτλου δύσκολον δὲν εἶναι νὰ τὸ γράψωμε. «Ψευδογλωσσολογία»—κάποιον φάντασμα, μιὰ σκιά ποὺ πάντα μπρὸς τοῦ βλέπει ὁ κ. Σκιας· «ἐν παραδείγματι»—μιὰ κάποια στὸ «Νουμᾶ» τυπωμένη κρίσις γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ ἀπὸ τοῦ γλωσσίου.

55. Ἐπειτα οἱ Κορθῖνοι κατὰ τὸ μισμὸν τοὺς τὸ Ἀναχτόριον ποὺ βρίσκεται ἀπᾶς στὸ στόμα τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόρφου τὸ πῆραν μ' ἀπάτη—εἴταν ὡς τότε συντροφικὸ τῶν Κερκυραίων καὶ δικό τους—, καὶ ἀφ' οὗ τοποθετήσανε μέσα κάτοικους Κορθῖνους, γύρισαν πίσω στὴν Κόρθον. Ἐκεῖ 800 Κερκυραῖους, ὅσοι εἴτανε σκλάβοι, τοὺς πόλυσαν, καὶ τοὺς λοιποὺς 250 τοὺς ἔλυσαν (78) καὶ τοὺς φύλαγαν, ὅμως μὲ κάθε τιμὴ, καὶ μὲ τὸ σκοπὸ νὰν τοὺς προσκολλήσων τὴν Κέρκυραν σὰν θὰ γύριζαν πίσω· γιατί καὶ ἔτυχον οἱ περισσότεροί τοὺς ἀπὸ τοὺς πρῶτους ἀρχόντους τοῦ νησιοῦ.

Ἔτσι λοιπὸν ἡ Κέρκυρα βγήκε κερδισμένη στὸν πόλεμον μὲ τοὺς Κορθῖνους, καὶ τότε ἐφυγε ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων. Κι ἀπὸ σταθῆκε τὸ πρῶτον παρὰ πονο τῶν Κορθῖνων μὲ τοὺς Ἀθηναίους ποὺ τοὺς ἔκανε νὰ κηρύξουν πόλεμον, τὸ πῶς ἂν καὶ σύνορκοι τοὺς ναφτοπολεμοῦσαν μὲ τοὺς Κερκυραῖους μαζί.

(78) Τὸ κείμενον δίδοντες. Δὲ δένει ὅμως ὅπως θὰν νὰ καλοπιάσεις· πρᾶν ἂν εἴταν πρὶν δεινόν—ὅπως ὡς ἀντιπάλωτοι εἴταν οἱ Κερκυραῖοι—τοὺς λύνει. Γράφει δὲ ἄλλο λύσαντες. Ἀφορμὴ τοῦ λάθους τὸ δίδοντες τοῦ § 30.